

bókmentir

siglingarsøga um Sørvág

Áttanda bind av Føroya Siglingarsøgu

Í komandi viku útkemur áttanda bind av Føroya Siglingarsøgu. Hetta bindið er um Sørvág og kostar 80 krónur. Tað er Páll J. Nolsøe í Havn, sum gevur bókina út. Páll ætlar at geva fyra bind út aftrat: tvey fyrri Havnina, eitt fyrri Norðstreymoy og eitt fyrri Eysturoynna.

Sjálvt um hetta áttanda bindið er um Sørvág, so fevnir tað nógvi víðari. Her verða eisini skiparar úr Svinoy, Norðagøtu, Toftum, Kvivík, Vestmanna og øðrum bygðum, sum hava ført Sørvágs skip, umrøddir. Bókin er knappar hálvtrýhundrað síður

— Hvussu gongur peningaliga at geva Siglingarsøguna út? Til tað svarar Páll, at hann ikki skal klaga. Tað hevur verið neyðugt at taka lán, og sjálvur hevur hann eisini lagt pening til, umframt at hann hevur fingið bæði beinleiðis og óbeinleiðis studning. Tað yvirskotið, sum hevur verið, er farið til nýggjar iløgur, eitt nú er nokkso fitt av peningi brúktur til at gera myndir til tey komandi bindini. «Jú, eg kann ikki siga annað, enn at tað hevur balanserað, sigur Páll um útgávuna av Føroya Siglingarsøgu.

Vit hittu Páll nú eitt kvøldið

Páll er ikki júst nakar unglingi longur. Men hóast 68 ár eru liðin, síðani hann fyrri ferð sa dagsins ljós, er hann lættur á fótum, spelkin og prátingarsamur. Vit hittu Páll nú eitt kvøldið í heimi hansara við Landavegin.

Ikki varð drálað leingi, men beinan vegin varð farið niður í kjallaran, har Páll hevur innrættað sær fleiri rúm. Her er hópurin av bókum, skjølum, myndum, málningum o.o.

Sjálvr starvast Páll dagliga á Landsskjalasavninum. Meginparturin av fritíðini fer til at stákast í arkivinum heima við hús. Páll hevur nevniliga savnað saman tilfar, sum kann geva okkum hópin av upplýsingum um Føroya Siglingarsøgu. Og bert ein partur av hesum tilfari er higartil nýttur í bindunum av siglingarsøguni, sum enn eru komin út.

Hevur fleiri kartotek heima

Hevur tú alk til tað, sum er gamalt, til tað, sum er søguligt, og ikki minst til tað, sum er føroyskt, so verður tú ikki vónsvikin, tá tú stendur millum

alt tað tilfarið, sum Páll hevur savnað upp gjøgnum árin.

Eitt fullfíggjað kartotek yvir allar føroyskar skiparar upp gjøgnum tíðina — og teir eru ikki fáir. Her eru upplýsingar um hundraðtals skiparar, um hvørji skip teir hava ført, og nær teir fóru skipini.

Eitt skiparakartotek við upplýsingum um øll tey skip, sum hava hoyrt heima í Føroyum.

Og síðani eitt myndakartotek. Tað eru fleiri túsund myndir, sum Páll sjálvr hevur savnað hesi árin og varðveitt sum best: myndir av skipum, skiparum, fiskimonnum og gamlar bygdamyndir. Serliga áhugavert er stóra myndasavnið av Havnini.

— Kennur tú ein skipara

Páll er fittligur at heita á, og hann spyr nú, um eg ikki kenni onkran gamlan skipara.

«Kanska eg havi hann her í kartotekinum».

«Á jú, Jóhan Poulsen í Djónastovu á Eiði fordi fleiri havna-sluppi». Og við einum brosi opnar Páll kartotekið undir bókstavinum D. Upp tekur hann ein hvitan bjálva.

«Her hevur tú allar upplýsingar um eiðsmannin Jóhan í Djónastovu», sigur hann eitt sindur errin.

Sørvágs Siglingarsøga

Og prátið heldur fram: «Tað eru

ikki minni enn sjei ár síðani, at tú gav sjeinda bindið av siglingarsøguni út».

«Jú, rætt er tað. Men orsøkin er tann, at eg havi brúkt so nógva tíð til at gera eitt persónskartotek yvir allar skipararnar. Hetta hevur verið neyðugt og samstundis gjørt arbeiði nógvi lættari.

Hetta áttanda bindið, sum er um Sørvág, er 236 blaðsíðir. Í bókini eru 186 myndir.

Fýra bind aftrat

—Tú hevur í kvittanum av geva fýra bind út aftrat!

«Ja, hesi fýra bindini eru øll í gerð. Alt tilfarið er savnað í kartotek, og at kalla allar prentmyndirnar eru gjørdar til tey komandi fýra bindini, harav 2 eru fyrri Havnina, 1 fyrri Norðstreymoy og 1 fyrri Eysturoynna.

Sørvágur

Brot úr Siglingarsøguni:

Fall í Boarastriðnum

Olavur í Stórustovu, sum hann varð róptur, var føddur í Sørvági 29. august 1862 og sonur Óla Christian Johannesen og Mariu Samuelsen, sum var ættað úr Miðvági. Olavur í Stórustovu fór ungur burtur at sigla og tók

ti av stað aftur og búsettist í Johannesburg í Suðurafrika, har hann vann sær væl av peningi, men tað var altíð ætlan hansara at koma heim aftur og fara at handla. Meðan hann var staddur í Johannesburg, lupu Onglendingar á Boararnar, og kom hann upp í bardagan. Tað mundi vera í 1896, og gjørdist hann skjótt yvirmaður í herinum, men hann lutók ikki leingi á hesum sinni í stríðnum, tí eftir eini mynd av honum, konuni og dóttirini, ið er tikið í Keyptmannahav, vita vit, at hann hevur verið á heimferð til Føroya, men um borð á skipinum til Danmarkar varð allar hansara peningur stolin. Hann vendi tí aftur til Johannesburg og fór upp í bardagan av nýggjum, og tað mundi vera móti endanum á hesum stríði, at hann fall, tí umframt dóttirina á nevndu mynd, áttu hann og konan tvær yngri dótur. Tá ið Olavur í Stórustovu var deyður, búsettist einkjan saman við dotrunum í London, har Óla Jákup Olsen skipari — Óla Jákup hjá Liasi nevndur og bróðursonur Ólav í Stórustovu — ofta var og vitjaði tær.

Óli Olsen

skiparaprógvi í Noregi, men nú hann kemur heim við «Kate» í april 1888 og ætlar sær at verða verandi og fáa sær skip at færa, fær hann at vita, at hann við norskum skiparaprógvi ikki kundi fáa loyvi til at færa skip undir danskum flaggi. Hann fór

Á skjalasavninum hjá Anton Degn

—Tað var tann 1. april 1948, at eg fór at arbeiða á Skjalasavninum hjá Anton Degn sála. Eg varð settur til at hampa um gomul skjøl, og har bar eg við mangt forvitsnisligt, sum eg sjálvandi las.

—Har fann eg m.a. mangt

viðvíkjandi skúlaskapi í Føroyum. Eg arbeiðdi systematiskt við hesum tilfarinum í eina tíð og gjørdi so av at skriva eina grein um skúlaskap. Henda greinin kom í Varðan miðskeiðis í 50'um og var um skúlaviðurskipti úti á bygð frá 1845 til —54.

—Tað var ikki so sjáldvan, at eg datt fram á upplýsingar um skip og sigling yvirhøvur. Skipini høvdu min stóra áhuga, og eg fór nú systematiskt at gera eitt kartotek yvir øll tey skip, eg fann undan og aftan á 1856. Tað visti seg skjótt, at her var ómikið av tilfarið til fleiri bókur....til fleiri siglingarsøgur.

—Sjálvr helt eg tað vera løgið og stórt spell, at einki var skrivað um høvuðsvinnu okkara. Anton Degn hevði sjálvr givið út ta forvitsnisligu bókina »Fiskeriet og Monopolhandelen på Færøerne«, og henda bókini vakti eisini min áhuga fyrri eini siglingarsøgu. Sjálvr var Anton Degn fegin um, at eg fór undir hetta arbeiði.

Fyrsta Siglingarsøgán

—Og í 1955 kom fyrsta Siglingarsøgán út. Hon fevnir um tíðarskeiðið umleið 1000 til 1856. Bókin varð prentað í 1500 eintøkum og varð skjótt uppseld. Onnur útgáva kom út í 1962.

KNAPPAR 3000 SÍÐUR
AV FØROYA SIGLINGARSØGU

1. partur av Føroya Siglingarsøgu fevnir um tíðarskeiðið frá 1000 til 1856, tá einahandilin varð avtikin.
2. partur av Føroya Siglingarsøgu fevnir um tíðarskeiðið frá 1856 til 1940.

1955: Føroya Siglingarsøga 1000-1856

1962: Føroya Siglingarsøga 1000-1856 (onnur útgáva)

1962: Føroya Siglingarsøga 1856-1940 (Suðuroy. norð. helvt) 1

1963: Føroya Siglingarsøga 1856-1940 (Suðuroy. norð. helvt) 2

1965: Føroya Siglingarsøga 1856-1940 (Suðuroy. sunn. helvt)

1969: Føroya Siglingarsøga 1856-1940 (Miðvágur)

1970: Føroya Siglingarsøga 1856-1940 (Sandavágur)

1977: Føroya Siglingarsøga 1856-1940 (Sørvágur)

Tilsamans eru tað umleið 3000 síður.

Fyrsta Siglingarsøgán kom út í 1500 eintøkum. Síðani eru øll hini bindini útkomin í 4000 eintøkum hvørt.